

Jezus uczy i zbawia

Jezus uczy i zbawia

7

Podręcznik metodyczny

do religii
dla VII klasy
szkoły podstawowej

Podręcznik metodyczny do nauczania religii rzymskokatolickiej wg podręcznika
nr AZ-31-01/10-KR-2/12 zgodnego z programem nauczania nr AZ-3-01/10

Recenzenci:

ks. dr Łukasz Idem, ks. dr Radosław Mazur

Komitet redakcyjny:

ks. Zbigniew Marek SJ (przewodniczący), ks. Andrzej Hajduk SJ

ks. Janusz Mółka SJ, s. Anna Walulik CSFN

Autorzy:

Agnieszka Banasiak, ks. Rafał Bednarczyk, ks. Jacek Błaszczok, ks. Ryszard Czekalski
Ewa Jancewicz, ks. Krzysztof Kantowski, Renata Komurka, Małgorzata Krzak
Anna Lemieszonok, Tomasz Lenczewski, ks. Zbigniew Marek SJ, ks. Andrzej Offmański
ks. Marcin Pinkiewicz, ks. Grzegorz Puchalski, Magdalena Stach-Hejosh, Jolanta Strojek
ks. Marek Studenski, Elżbieta Tkocz, s. Anna Walulik CSFN, Aneta Żurek

Redakcja tomu:

ks. Zbigniew Marek SJ, s. Anna Walulik CSFN

Redakcja techniczna: Renata Komurka

Korekta: Dariusz Godoś

Projekt okładki: ChapterOne

Multimedialna płyta DVD

Komitet redakcyjny:

Ks. Zbigniew Marek SJ (przewodniczący), ks. Andrzej Hajduk SJ

ks. Janusz Mółka SJ, s. Anna Walulik CSFN

Koncepcja multimedialna i redakcja: Małgorzata Soboń

Opracowanie i realizacja multimedialna: Dawid Polkowski

Projekt nadruku na płytę DVD: ChapterOne

NIHIL OBSTAT

Prowincja Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego
ks. Wojciech Ziólek SJ, prowincjał, Kraków, 12 kwietnia 2013 r., l.dz. 59/2013.

© Wydawnictwo WAM – Księża Jezuiści, Kraków 2013

wydanie drugie zmienione

ISBN 978-83277-0782-6

WYDAWNICTWO WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003

e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 62 93 496

e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

tel. 12 62 93 260

SŁOWO WSTĘPNE

Podręcznik, który trzymają Państwo w ręku, stanowi część pakietu materiałów do katechezy w gimnazjum. Podręcznik metodyczny oraz zeszyt ucznia zostały zmienione pod względem opracowania proponowanych scenariuszy dla katechety oraz formy pracy ucznia (zeszyt). Nie zmienił się natomiast podręcznik dla ucznia. Zmiany zostały podyktowane potrzebą lepszej korelacji między poszczególnymi elementami pakietu. Materiał treściowy został tak ułożony, by dać możliwość odkrywania religijnego znaczenia tekstów biblijnych. Natomiast wiadomości z zakresu wiedzy teologicznej, historycznej i kontekstów biblijnych podajemy w formie informacji.

Zadaniem całości pakietu jest udzielanie katechizowanej młodzieży pomocy w znajdowaniu chrześcijańskiej odpowiedzi na jej egzystencjalne pytania. Mając świadomość ograniczoności ludzkiego poznania, proponujemy odkrywanie odpowiedzi, którą przekazuje Boże objawienie. W materiałach akcentujemy trójetapowość wypełniania się historii zbawienia: jej zapowiedzi, wypełnienie w Jezusie Chrystusie oraz trwanie w Kościele.

Proponowane materiały realizują założenia *Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* z 2010 r. oraz wytyczne *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z 2010 r., numer programu AZ-3-01/10.

Całość proponowanych materiałów przeznaczona jest do pracy katechety i ucznia. Katechetom oferujemy przewodnik metodyczny – scenariusze zajęć. Podpowiadamy także możliwości wykorzystania kolejnego materiału z pakietu, którym są pliki multimedialne. Zostały one przygotowane do każdej jednostki lekcyjnej w miejsce tradycyjnych „pomocy dydaktycznych”. Materiał multimedialny może być prezentowany przy użyciu rzutnika lub tablicy interaktywnej.

Uczniowie otrzymują dwa kolejne elementy pakietu dydaktycznego. Są nimi podręcznik oraz zeszyt ucznia. Podręcznik został podzielony na

sześć rozdziałów. Każdy z rozdziałów otwiera perykopa biblijna, w świetle której zamierzamy pomóc uczniom w interpretacji ich doświadczeń egzystencjalnych. Doświadczenia te ilustrujemy fragmentami literatury. Ponadto uczniowie otrzymują „notatnik”, który ma pełnić rolę zarówno tradycyjnego zeszytu (jest w nim miejsce na sporządzanie przez ucznia notatek), jak i zeszytu ćwiczeń. Ćwiczenia te mogą być rozwiązywane podczas katechezy lub w indywidualnej pracy ucznia z wykorzystaniem podręcznika. Jeśli zadania wykraczają poza materiał zawarty w podręczniku, wówczas informujemy uczniów o źródle, z którego mogą skorzystać w ich rozwiązywaniu.

Mamy nadzieję, że proponowane materiały staną się dla Państwa inspiracją do twórczych działań edukacyjnych.

W imieniu autorów życzę owocnej pracy.

A stylized, handwritten signature in black ink, likely belonging to one of the authors, positioned in the lower right area of the page.

Rozdział I

BÓG NA LUDZKICH DROGACH

1. NA DOBRY POCZĄTEK

CEL OGÓLNY:

Ukazanie znaczenia słowa Bożego w życiu człowieka.

CELE OPERACYJNE:

UCZEŃ POTRAFI:

Uzasadnić, że słowo Boże jest „przewodnikiem” w procesie dorastania.

Wyjaśnić potrzebę autorytetu w osiągnięciu dojrzałości.

Zinterpretować biblijne opowiadanie z Emaus (Łk 24, 13-35) w kontekście rozpoczynania nowego etapu życia.

DZIAŁANIA:

Kształtowanie postawy otwartości na obecność i działanie Boga w życiu ludzi.

STRUKTURA JEDNOSTKI:

A. DOŚWIADCZENIE:

Dyskusja: Korzystając z podręcznika ucznia, definiujemy pojęcie: *homo viator*.

Dlaczego określenie *viator* przypisuje się człowiekowi?

Problem katechezy: Co dla chrześcijanina znaczy być *homo viator*?

B. REFLEKSJA:

Praca z tekstem (Łk 24, 13-35) metodą wyróżniania scen występujących w opowiadaniu biblijnym [M1].

Podsumowanie:

- Pan Jezus jest obecny pośród wierzących.
- Rozpoznanie Jezusa wymaga wysiłku ze strony człowieka.
- Droga symbolizuje trud wzrastania w wierze.
- Człowiek otrzymuje od Boga dar wiary, ale sam musi go też rozwijać.
- Istotnym elementem wpływającym na rozwój wiary jest otwarcie się na słowo Boże.
- Właściwe rozumienie Bożego objawienia wymaga wysiłku intelektualnego.
- Gest łamania chleba pokazuje ważność spotkania z Jezusem we wspólnocie eucharystycznej.

C. DZIAŁANIE:

Audycja: Lekcja religii.

Dyskusja:

Antytemat: Dlaczego nie miałbym aktywnie uczestniczyć w katechezie?

MATERIAŁY POMOCNICZE:

M1

Wyróżnianie scen występujących w opowiadaniu biblijnym

Po przeczytaniu tekstu biblijnego należy:

1. Wyróżnić sceny, jakie zawiera opowiadanie.
2. Nazywać poszczególne sceny tytułem. W tym przypadku należy zwracać uwagę – podczas omawiania sposobu wykonania tego zadania – na to, by ich podmiotem był Bóg (Jezus) w myśl przedstawionej wcześniej zasady mówiącej o tym, że treścią Biblii są opowiadania o Bogu działającym dla dobra człowieka.
3. Przedstawić treści każdej z wyróżnionych scen rysunkiem (schematem). Podpowiedzią ułatwiającą wykonanie takiego rysunku (schematu) może być posługiwanie się odpowiednimi układami liter: „H” i cyfry „1”. Do tych znaków dodajemy układane poziomo bądź pionowo linie, trójkąty albo koła. Posługując się tymi znakami, łatwo jest przedstawiać podstawowe kształty osób i rzeczy. Tak np. aby narysować postać mężczyzny lub kobiety, można wyjść od

cyfry „1” lub litery „H”. Rozpoczynamy od rysowania wielkiej „1”. Następnie nieco z prawej strony jedynek rysujemy drugą jedynekę, tym razem odwróconą w prawo (swego rodzaju odbicie lustrzane). Między dwoma jedynekami prowadzimy linię poziomą, czyli tzw. pas. Ponad punktami kończącymi jedynek rysujemy owal, czyli głowę. Teraz kreślimy nogi w kształcie trójkąta. W ten sposób postać stoi na nogach. Wszystko inne pełni jedynie funkcję ozdóbników. Nie są one konieczne, ale też łatwo jest je narysować. Przy posługiwaniu się metodą rysowania należy przede wszystkim zadbać o umiejętność szybkiego rysowania „1” oraz litery „H”.

Wykonaną pracę należy podsumować, poszukując, na jakie religijne treści potrafimy wskazać (można je dostrzec), oglądając wykonany rysunek (schemat). Ważne jest dla tego etapu pracy zwracanie uwagi na działania głównego podmiotu opowiadania – Jezusa, oraz jego wielowymiarowego odnoszenia się do ludzi. Ten etap pracy prowadzi do sformułowania orędzia zbawczego perykopy. Pomocne w jego wydobywaniu mogą być pytania o to, co mają nam do przekazania wyróżnione miejsca, osoby i ich reakcje. W dalszej kolejności należy podjąć problemy natury bardziej ogólnej, związane z pytaniami o to, co na podstawie dokonanej analizy powiemy o związkach Boga z człowiekiem; jak się zachowuje człowiek, który spotkał Boga (więcej o tej metodzie: J. Kochel, Z. Marek, *Pedagogia biblijna w katechezie*, Kraków 2012, s. 275-291).

2. ROZTERKI GIMNAZJALISTY

CEL OGÓLNY:

Ukazanie pytań egzystencjalnych jako fundamentalnych dla człowieka.

CELE OPERACYJNE:

UCZEŃ POTRAFI:

Uzasadnić, że sensu życia nie może ograniczać do doczesności.

Wyjaśnić, na czym polega według Pana Jezusa sens ludzkiego życia.

Wyjaśnić, dlaczego chrześcijanin zaprasza Pana Jezusa do swojego życia.

DZIAŁANIA:

Kształtowanie gotowości otwarcia się na Jezusową propozycję odkrywania sensu życia.

STRUKTURA JEDNOSTKI:

A. DOŚWIADCZENIE:

Audycja: Orest Tabak uporządkował swoje życie [M1].

Co mogło kierować zachowaniem młodego człowieka?

Problem katechezy: Jaką odpowiedź na pytanie o sens życia daje Pan Jezus?

B. REFLEKSJA:

Dyskusja panelowa: Na podstawie tekstu (Łk 24, 13-35) uczniowie przedstawiają swój głos w dyskusji: Jaką odpowiedź na pytanie o sens życia daje Pan Jezus?

Podsumowanie:

- Najważniejszym pragnieniem człowieka jest wiedzieć, kim jest, po co żyje i dokąd zmierza.
- Sensu życia nie można ograniczać do doczesności.
- Jezus nie obiecuje, że na drodze życia będą nas omijać trudności i rozczarowania, a nawet chwilowe poczucie bezsensu.
- Jezus zapewnia, że ufając Mu, osiągniemy ostateczny cel naszego życia – życie z Bogiem na zawsze.

C. DZIAŁANIE:

Dyskusja:

Powracamy do audycji z początku katechezy.

Jak ludzie wierzący odpowiedzą na pytanie: dlaczego sensu życia nie można ograniczać do doczesności?

MATERIAŁY POMOCNICZE:

M1

A. „Kraków Nasze Miasto.pl” w dniu 4.10.2012 zamieściło wywiad z Orestem Tabaką z Legnicy na temat jego eksperymentu pozbywania się rzeczy, które uznał za niepotrzebne w jego życiu. Robiąc pierwsze porządki z szafy z ubraniami, pozbył się 70% rzeczy. Na pytanie, czy ludzie, którzy mają więcej rzeczy, są nieszczęśliwi, odpowiedział: „nie od ilości rzeczy zależy szczęśliwość. Chodzi o świadomość tego, czego się potrzebuje. Ja potrafię z miejsca wymienić to, co mam. Nie ma rzeczy, której musiałbym szukać, bo nie wiem, gdzie się ona znajduje. Poza tym zaraz po uporządkowaniu rzeczy zacząłem porządkować swoje sprawy. Chodzi o obowiązki, które niczego nie wnoszą, a tylko niepotrzebnie zabierają czas. Zakupy uprościłem do tego, że robię je raz na tydzień. Świadomość większej ilości czasu wolnego sprawia, że życie jest bardziej uporządkowane. Mam czas na spotkania ze znajomymi, mam chęci i energię na to, co tak naprawdę lubię i co sprawia mi przyjemność”.

Na pytanie, na co wydaje pieniądze, odpowiedział: „W większości wydaję na podróże, wyjazdy... Poza tym nie chodzę do barów, knajpek, na imprezy. Najczęściej wybieram koncerty plenerowe. Inne imprezy, za które trzeba płacić, omijam z daleka”.

3. DROGI I BEZDROŻA

CEL OGÓLNY:

Ukazanie, że bez Boga człowiek nie może osiągnąć pełni szczęścia.

CELE OPERACYJNE:

UCZEŃ POTRAFI:

Scharakteryzować pojęcia szczęścia w rozumieniu Ewangelii.

Rozróżnić szczęście naturalne i szczęście zaproponowane przez Jezusa.

Uzasadnić, że prawdziwie szczęśliwym można być tylko z Jezusem.

DZIAŁANIA:

Kształtowanie postawy gotowości odrzucenia „fałszywych proroków”.

STRUKTURA JEDNOSTKI:

A. DOŚWIADCZENIE:

Dyskusja: Jaką receptę na szczęście proponują człowiekowi filozofowie.

Problem katechezy: Jaką propozycję szczęścia daje człowiekowi Pan Jezus?

B. REFLEKSJA:

Na podstawie tekstu biblijnego (Łk 24, 13-35) uczniowie przygotowują „receptę” na szczęście zaproponowaną w Ewangelii.

Podsumowanie:

- Być szczęśliwym to: spotkać Pana Jezusa.
- Być szczęśliwym to: poznać Pana Jezusa.
- Być szczęśliwym to: zaufać Panu Jezusowi.

- Być szczęśliwym to: uwierzyć w obecność Pana Jezusa w Eucharystii.
- Być szczęśliwym to: trwać we wspólnocie Kościoła.

C. DZIAŁANIE:

Dyskusja:

Dlaczego nie miałbym odrzucić „fałszywych proroków”?

4. BOŻE PODPOWIEDZI

CEL OGÓLNY:

Ukazanie, że treści zawarte w Piśmie Świętym mogą być odpowiedzią na pytania o sens życia.

CELE OPERACYJNE:

UCZEŃ POTRAFI:

Uzasadnić, że objawiony w Biblii sens ludzkiego życia jest ściśle związany z osobą Jezusa Chrystusa.

Zinterpretować biblijne znaczenie pojęć „Alfa i Omega”.

Wyjaśnić, na jakiego rodzaju pytania człowiek może znaleźć odpowiedź w Biblii.

DZIAŁANIA:

Kształtowanie gotowości poszukiwania w Biblii odpowiedzi na fundamentalne pytania.

STRUKTURA JEDNOSTKI:

A. DOŚWIADCZENIE:

Dyskusja: wokół znaków Alfa i Omega.

Problem katechezy: Dlaczego Biblia może być przewodnikiem w poszukiwaniu sensu życia?

B. REFLEKSJA:

Na jakie pytania egzystencjalne może człowiek znaleźć odpowiedzi w Biblii?

Uczniowie układają pytania do otrzymanych tekstów biblijnych [M1].

Podsumowanie:

- Pan Bóg w Biblii „podpowiada” odpowiedzi na fundamentalne pytania człowieka.
- Biblia jest dla chrześcijan księgą świętą.
- Objawiony w Biblii sens ludzkiego życia jest ściśle związany z osobą Jezusa Chrystusa.
- Przyjęcie Bożych podpowiedzi wymaga wiary.

C. DZIAŁANIE:**Dyskusja:**

Skąd tyle nieporozumień wokół Biblii jako księgi, która udziela odpowiedzi na ludzkie pytania?

MATERIAŁY POMOCNICZE:**M1**

Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię (Rdz 1,1)

.....

A wreszcie rzekł Bóg: „Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam” (...) Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1, 26a.27).

.....

Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą (Rdz 2, 7)

.....

Bo dla nieśmiertelności Bóg stworzył człowieka – uczynił go obrazem swej własnej wieczności (Mdr 2, 23)

.....

W Mądrości swojej stworzyłeś człowieka, by panował nad stworzeniami, co przez Ciebie się stały, by władał światem w świętości i sprawiedliwości (Mdr 9, 2-3)

.....

A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre (Rdz 1, 31)

.....

Do mężczyzny zaś Bóg rzekł: „Ponieważ posłuchałeś swej żony i zjadłeś z drzewa, co do którego dałem ci rozkaz w słowach: Nie będziesz z niego jeść – przeklęta niech będzie ziemia z twego powodu: w trudzie będziesz zdobywał od niej pożywienie dla siebie po wszystkie dni swego życia. (...) W pocie więc oblicza twego będziesz musiał zdobywać pożywienie, póki nie wrócisz do ziemi, z której zostałeś wzięty; bo prochem jesteś i w proch się obrócisz!” (Rdz 3, 17-19)

.....

W tym przejawia się miłość, że nie my umiłowaliśmy Boga, ale że On sam nas umiłował i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy (1 J 4, 10)

.....

Tak (...) Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne (J 3, 16)

.....

A to jest życie wieczne: aby znali Ciebie, jedynego prawdziwego Boga, oraz Tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa (J 17, 3)

.....

5. ODCZYTYWANIE SENSU BIBLII

CEL OGÓLNY:

Zapoznanie z Biblią jako księgą Bożego objawienia.

CELE OPERACYJNE:

UCZEŃ POTRAFI:

Zdefiniować pojęcie „natchnienia Bożego”.

Uzasadnić, że Biblia jest księgą świętą.

Rozróżnić treść Biblii i formę jej przekazu.

DZIAŁANIA:

Kształtowanie szacunku wobec Biblii.

STRUKTURA JEDNOSTKI:

A. DOŚWIADCZENIE:

Rozmowa: Gdzie i kiedy spotykamy się z Biblią?

Zwracamy uwagę na sposoby traktowania tej książki.

Problem katechezy: Co to znaczy, że Biblię należy odczytywać?

B. REFLEKSJA:

Film: Czym Biblia różni się od innych książek?

Podsumowanie:

- Biblia dla chrześcijan jest księgą świętą, bo opowiada o Świętym Bogu.
- Inicjatorem powstania Pisma Świętego jest Bóg.
- Od X i IX wieku przed Chrystusem stopniowo spisywano w odrębnych księgach Boże objawienie.

- Najpełniej Bóg odsłonił siebie w Jezusie Chrystusie.
- Kierownictwo Ducha Świętego przy spisywaniu Bożego objawienia nazywamy „natchnieniem”.
- To, co Bóg dał poznać, ludzie wyjaśniali zgodnie ze swym rozumieniem świata.
- Kościół strzeże i wyjaśnia objawioną prawdę Bożą.

C. DZIAŁANIE:

Dyskusja:

Dlaczego Biblii nie można wyjaśniać „literalnie”?